

KIRJALLINEN KYSYMYS 835/2014 vp

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valvonnan tehostaminen, valvonnassa havaittujen epäkohtien viivytyksetön selvittäminen ja lainsäädännön kehittäminen vanhuksiin kohdistuvien rikosten ennaltaehkäisyssä

Eduskunnan puhemiehelle

Lounais-Suomessa Salossa paljastui lokakuussa 2014 tapaus, jossa yksityisen hoivayrityksen yrittäjän epäillään myrkyttäneen hoitamansa vanhuksen ja varastaneen tältä myös suuren määrän rahaa. Epäilty tapaus on järkyttävä ja ravistelee voimakkaasti suomalaista vanhustenhoitoa. Tapaus nostaa jälleen kerran esille sen tosiasian, että vanhustenhuollon valvonnassa ja epäkohtiin puuttumisessa on Suomessa liian pidättyväinen ote. Lounais-Suomen aluehallintovirasto oli jo kesällä 2014 saamiensa tietojen perusteella ottanut yrityksen valvontaansa, mutta yritys oli silti toiminnassaan havaituista epäkohdista huolimatta saanut jatkaa toimintaansa.

Vanhuksiin kohdistuvat rikokset tulevat esiin harvoin, vaikka yhä useampi ikääntynyt kohtaa elämässään joko kaltoin kohtelua tai omaisuusrikoksia. Omassa kodissaan asuvat ikääntyneet tuntevat turvattomuutta ja pelkoa siitä, että oma koti ei ehkä olekaan se turvallinen ja paras paikka viettää omaa vanhuuttaan. Ikääntyneiden määrä lisääntyy kuitenkin entisestään ja yhä useampi vanhus viettää ehtoovuotensa kotipalvelun avun turvin omassa kodissaan. Tämä on myös hallituksen tavoite ja vanhuspalvelulakia ollaan parasta aikaa täydentämässä siten, että kotihoidon ensisijaisuus korostuu entisestään ikääntyneen hoitomuotona.

Vanhustenhuollon valvonta on aluehallintovirastojen, Valviran ja palvelutuottajan hyväksymän kunnan tai kaupungin vastuulla. Valvonta ei ole kuitenkaan aukotonta ja valvontaa on myös siirretty liikaa palvelutuottajan omavalvonnan ja palautekyselyjen varaan. Lisäksi suuressa roolissa ovat palvelun saajat eli vanhukset ja heidän omaisensa, joiden tehtäväksi jää reklamoida saamastaan palvelusta tai kohtelusta eteenpäin. Tämä on kuitenkin monelle vanhukselle mahdotonta, sillä ikääntyneet kokevat pelkoa ja tyytyvät usein myös siihen huonoon hoitoon ja kohteluun. Yhä useampi kotona asuva ikääntynyt kärsii myös erilaisista ikääntymisen tuomista sairauksista esimerkiksi muistisairauksista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy tehostaakseen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa ja sitä, että havaittuihin epäkohtiin puututaan viivytyksettä ja

kuinka lainsäädäntöä tullaan kehittämään, jotta vanhuksiin kohdistuvat rikokset saadaan estettyä?

KK 835/2014 vp — Arja Juvonen /ps

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 2014

Arja Juvonen /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 835/2014 vp:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy tehostaakseen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa ja sitä, että havaittuihin epäkohditiin puututaan viivytyksettä ja

kuinka lainsäädäntöä tullaan kehittämään, jotta vanhuksiin kohdistuvat rikokset saadaan estettyä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta perustuu lakiin yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990) sekä lakiin yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011). Valvonnan kannalta merkittävimmiksi ovat muun muassa lakiin sisältyvä velvoite yksityisille sosiaalipalvelujen tuottajille laatia toimintansa asianmukaisuuden varmistamiseksi omavalvontasuunnitelma.

Aluehallintovirastojen tehtävänä on ohjata ja valvoa alueensa sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira ohjaa ja valvoo silloin, kun kysymyksessä ovat periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat, usean aluehallintoviraston toimialuetta tai koko maata koskevat asiat tai asiat, joita aluehallintovirasto on esteellinen käsittelemään. Valvontaohjelmia on laadittu sosiaali- ja terveydenhuollon eri osa-alueille yhdenmukaistamaan val-

takunnallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-, ohjaus- ja lupakäytäntöjä.

Hallitusohjelmassa on todettu, että yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluja koskeva lainsäädäntö yhdistetään ja selkeytetään. Tätä tarkoitusta varten sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän ajalle 8.9.2014—31.12.2015. Työryhmän tehtävänä on muun muassa selvittää, arvioida ja tehdä esitys yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen valvontaa koskeviksi säännöksiksi. Työryhmän tulee ottaa huomioon muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettava laki sekä nykyisin kunnan ja tulevaisuudessa sote-rooli yksityisten palvelujen valvonnassa.

Myös muuta lainsäädäntöä kehitetään parhailaan. Sosiaalihuollon ammattihenkilölain valmistelu on käynnissä. Tavoitteena on antaa uudistusta koskeva hallituksen esitys vielä syksyn 2014 aikana. Lailla luotaisiin edellytykset keskeisten sosiaalihuollon ammattien laillistamiselle, rekisteröinnille ja valvonnalle. Uudessa laissa otetaan huomioon terveydenhuollon ammattihenkilölain säännöksiä soveltuvien osin. Jatkossa säädettäisiin yksi ja yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölaki. Yhtenä tavoitteena on, että usein samassa organisaatiossa tai samojen asiakkaiden kanssa työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät olisivat valvonnan suhteen samassa asemassa. Sosiaalihuollon ammattihenkilöt rekisteröitäisiin vastaavalla tavalla kuin terveydenhuollossa ja kansalaiset ja työnantajat saisivat tietoa ammattihenkilörekisterin julkisesta sisällöstä

KK 835/2014 vp — Arja Juvonen /ps

Ministerin vastaus

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2014

Peruspalveluministeri Susanna Huovinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 835/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Arja Juvonen /saf:

Vad tänker regeringen göra för att effektivisera tillsynen över social- och hälsovården och för att se till att uppdagade missförhållanden omedelbart åtgärdas och

hur kommer lagstiftningen att utvecklas för att förhindra brott mot äldre?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Tillsynen över den privata social- och hälsovården baserar sig på lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och lagen om privat socialservice (922/2011). Relevanta bestämmelser med tanke på tillsynen är exempelvis bestämmelsen i lagen om de privata serviceproducenternas skyldighet att utarbeta en plan för egenkontroll för att säkerställa att verksamheten är tillbörlig.

Regionförvaltningsverken har i uppgift att styra och utöva tillsyn över social- och hälsovården inom sitt område. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) styr och övervakar när det är fråga om principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden, ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområde eller hela landet eller ärenden som regionförvaltningsverket är jävigt att behandla. Det finns tillsynsprogram för social- och hälsovårdens olika delområden för att ha en enhetlig tillsyns-, styr- och tillståndspraxis i hela landet.

Enligt regeringsprogrammet ska lagstiftningen om privata social- och hälsovårdstjänster sammanlås och göras tydligare. I detta syfte har social- och hälsovårdsministeriet tillsatt en arbetsgrupp för tiden 8 september 2014-31 december 2015. Arbetsgruppen ska bl.a. utreda, bedöma och lägga fram förslag till bestämmelser om tillsyn över den privata social- och hälsovården. Arbetsgruppen ska exempelvis beakta den kommande lagen om ordnandet av social- och hälsovården samt för tillfället kommunens och i framtiden de s.k. social- och hälsovårdsområdenas roll när det gäller att övervaka de privata tjänsterna.

Dessutom pågår också utvecklas lagstiftningen i övrigt. Bland annat pågår beredning av en lag om yrkesutbildade personer inom socialvården. Det är meningen att en proposition om den reformen lämnas redan i höst. Lagen avses skapa förutsättningar för legitimering, registrering och tillsyn över de viktigaste yrkena inom socialvården. Den nya lagen ska beakta bestämmelserna i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården i tillämpliga delar. Syftet är att i framtiden stifta en enda lag om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Eftersom anställda inom socialvården respektive hälso- och sjukvården ofta arbetar inom samma organisation och med samma klienter och patienter är det meningen att de ska ha samma ställning i fråga om tillsyn. Socialvårdspersonalen ska registreras på samma sätt som hälso- och sjukvårdspersonalen, och medborgarna och arbetsgivarna avses kunna få information om registrets offentliga innehåll.

KK 835/2014 vp — Arja Juvonen /ps

Ministerns svar

Helsingfors den 25 november 2014

Omsorgsminister Susanna Huovinen